

جهان انرژی

دانشگاه مهندسی انرژی

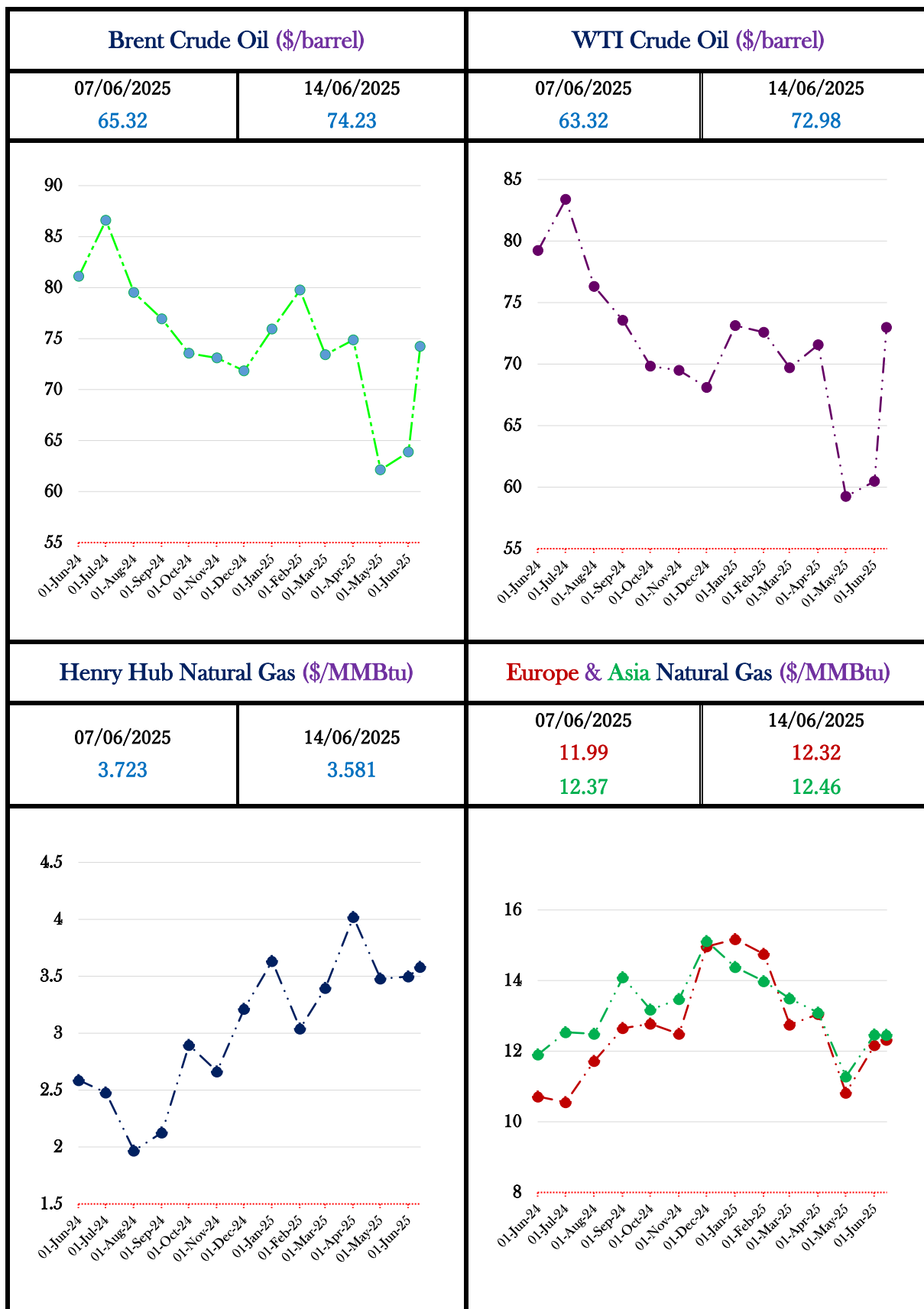
تفسیر هفت:

سناریوهای محتمل بازار جهانی نفت پس از حمله ۲۳ خرداد ۱۴۰۴ اسرائیل به ایران

نویسندگان این شماره:

امیر حسین قاسمی، مریم هاشمی نژاد، علی فریادرس، و عباس ملکی

۲۴ خرداد ۱۴۰۴

پویای های بازار

نفت شاخص برنت در بازار لندن امروز با قیمت ۷۴.۲۳ دلار هر بشکه عرضه گردید. قیمت این نفت خام در هفته گذشته ۶۶.۴۷ دلار بود که نشان می دهد حدود ۷ درصد افزایش قیمت داشته است. سرانجام پس از ۵۰ سال و شاید ۲۰۰۰ سال آرزوی جریان مسلط یهودی در جهان برای ضربه زدن به ایران و تمدن ایرانی ده ها حمله هوایی به سایت های نظامی و هسته ای ایران انجام داده و به زعم خود تصمیم گیران اصلی بخش نظامی و هسته ای ایران را ترور کرده و به شهادت رساند. تاثیر این حملات بر بخش انرژی جهان بیشتر از هر تحول دیگری تاکنون بوده است. رویدادهایی مانند حمله روسیه به اوکراین در ۲۴ فوریه ۲۰۲۲، عبور جنبش مقاومت اسلامی (حماس) در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ از مرز شمالی غزه، حملات مداوم حوثی ها به کشتی های اسرائیلی و آمریکایی در ۲۰۲۴، و حملات نظامی و سایبری اسرائیل به لبنان هیچکدام بر بازارهای انرژی تاثیر چندانی نداشتند. بنظر می رسد که این حمله دارای پیامدهای متعددی بر بازار نفت و گاز جهانی است. علاوه بر انفجار در پالایشگاه حیفا در کنار دریای مدیترانه، حمله به تاسیسات فاز ۱۴ پارس جنوبی، و انبارهای نفت در حوالی تهران تاثیرات مستقیم حملات رژیم صهیونیستی به ایران است. تاثیر مهمتر این جنگ تمام عیار بر تولید نفت خام جهان است. بیش از یک سوم نفت خام تولیدی از منطقه خلیج فارس است. تاکنون هیچ کاهشی در عرضه نفت رخ نداده است. در عوض افزایش قیمت ها نشان دهنده احتمال اختلال در عرضه در آینده است. در ماه اکتبر، زمانی که تنش ها آخرین بار اوج گرفت، واکنش عمدتاً نمادین ایران امکان کاهش تنش را فراهم آورد. با این حال، به نظر نمی رسد این محتمل ترین سناریو باشد. بنیامین نتانیاهو، نخست وزیر اسرائیل، می گوید حملات به ایران «تا هر زمان که لازم باشد» ادامه خواهد یافت. دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا، نیز هشدار داده است که اقدام بعدی اسرائیل می تواند «حتی بی رحمانه تر» باشد. بنابراین، چرخه حملات و اقدامات تلافی جویانه می تواند هفته ها به طول انجامد.

قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمیدیت امروز صبح به قیمت ۷۲.۹۸ دلار بر هر بشکه در بازار کاشینگ معامله شد. قیمت آن در هفته گذشته ۶۴.۵۸ دلار بر هر بشکه بود که نشان از ۸ درصد افزایش قیمت دارد.

گاز طبیعی در هنری هاب در آمریکای شمالی به قیمت ۳.۵۸ دلار به ازای هر میلیون واحد حرارتی انگلیسی فروخته شد که نسبت به روز گذشته ۲.۵ درصد افزایش داشته است. قیمت یک میلیون بی.تی.یو. از گاز طبیعی مایع شده در بندر روتردام در اروپا از ۱۱.۹۹ دلار بر هر میلیون بی.تی.یو. به ۱۲.۳۲ دلار رسید که ۳۳ سنت افزایش قیمت را نشان می دهد. گاز طبیعی مایع شده در ساحل کره و ژاپن به قیمت ۱۲.۴۶ به فروش رسید که با توجه به قیمت ۱۲.۳۷ دلاری آن در هفته گذشته ۱۰ سنت افزایش یافته است.

➤ حملات رژیم صهیونیستی به خاک ایران و واکنش متقابل جمهوری اسلامی

مجموعه‌ای از حملات هوایی گسترده رژیم صهیونیستی که در روزهای ۱۲ و ۱۳ ژوئن خاک ایران را هدف قرار داد، بیشترین تاثیر را بر بازار جهانی انرژی گذاشت. در مقابل جمهوری اسلامی نیز در واکنش به این حملات، موشک‌ها و پهپادهایی را به سمت سرزمین‌های اشغالی فلسطین شلیک کرد. این درگیری‌های مستقیم باعث شکل‌گیری یکی از بزرگ‌ترین شوک‌های روانی بازار نفت در سال ۲۰۲۵ شد. در روز ۱۳ ژوئن قیمت نفت خام برنت با رشد بیش از ۸ درصدی به حدود ۷۸.۵ دلار در هر بشکه رسید که بالاترین سطح قیمتی در دو ماه گذشته بود. قیمت نفت وست تگزاس اینترمدیت آمریکا نیز به بیش از ۷۴ دلار در هر بشکه افزایش یافت. این جهش قیمتی عمدتاً ناشی از نگرانی سرمایه‌گذاران نسبت به اختلال احتمالی در عرضه نفت از منطقه خلیج فارس بود. حدود ۲۰ درصد از نفت خام جهان از مسیر حیاتی تنگه هرمز عبور می‌کند؛ گذرگاهی که ایران تهدید کرده در صورت تشدید درگیری یا تحریم، ممکن است آن را مسدود کند. این سناریو که در محافل اقتصادی به‌عنوان «کابوس نفتی» شناخته می‌شود، می‌تواند قیمت جهانی نفت را به فراتر از ۱۲۰ تا ۱۳۰ دلار در هر بشکه برساند و تورم جهانی را در مسیری صعودی و نگران‌کننده قرار دهد. یکی از اقدامات ایران می‌تواند بهره‌برداری از باز و بسته کردن تنگه هرمز به نفع خود بوده و یا می‌تواند به بازرسی کشتی‌ها و نفتکش‌ها اقدام نماید. بهر حال تنگه هرمز ۳۰ درصد از نفت خام جهان که از طریق دریا حمل می‌شود و ۲۰ درصد از گاز طبیعی مایع را از خود عبور می‌دهد. حتی در دوران «جنگ نفتکش‌ها» در دهه ۱۹۸۰، زمانی که ایران و عراق با یکدیگر می‌جنگیدند و ۲۳۹ نفتکش بمباران شدند، روند حمل و نقل محموله‌ها کند نشد و قیمت‌ها پس از یک جهش اولیه تثبیت شدند. اما یادمان نرود که تنگه هرمز برای اقتصاد ایران نیز حیاتی بوده و متحدان ایران مانند چین و تا اندازه‌ای هند به بازبودن آن برای دریافت انرژی حساس هستند. با این حال بسیاری از تحلیلگران معتقدند که تا زمان وقوع اختلال واقعی در جریان صادرات نفت، افزایش قیمت‌ها روانی و موقتی است. مؤسساتی نظیر سیتی و گلدمن ساکس پیش‌بینی کرده‌اند که در صورت فروکش کردن تنش‌ها و حفظ باز بودن تنگه هرمز، قیمت نفت تا پایان سه‌ماهه سوم سال می‌تواند مجدداً به بازه ۶۰ تا ۶۵ دلار بازگردد. تأثیر این تحولات صرفاً محدود به بازار نفت نبود. شاخص‌های بورس جهانی نیز تحت تأثیر نااطمینانی‌ها قرار گرفتند. شاخص Stoxx ۶۰۰ اروپا حدود ۰.۹٪ افت کرد. سهام شرکت‌های هواپیمایی و حمل‌ونقل دریایی نیز بیشترین ضرر را متحمل شدند، در حالی که سهام شرکت‌های نفت و گاز از این بحران سود بردند و صعودی شدند. از منظر اقتصاد کلان، افزایش قیمت انرژی می‌تواند فشار تورمی را در کشورهای مصرف‌کننده به‌ویژه اتحادیه اروپا و آسیا تشدید کند. تحلیل بانک یوبی‌اس نشان می‌دهد که در صورت پایداری نفت در سطوح بالاتر از ۹۰ دلار، نرخ تورم ایالات متحده ممکن است تا پایان سال به ۵ درصد برسد و مانع کاهش نرخ بهره از سوی فدرال رزرو شود.

➤ افزایش تولید نفت آمریکا، عامل تعدیل کننده قیمت‌ها

در کنار بحران خاورمیانه افزایش تولید نفت از سوی آمریکا به‌ویژه در حوزه نفت شیل، به‌عنوان عامل تعدیل‌کننده وارد عمل شد. طبق گزارش اداره اطلاعات انرژی ایالات متحده، تولید نفت این کشور در هفته منتهی به ۷ ژوئن به ۱۳.۲ میلیون بشکه در روز رسید که نزدیک به رکورد تاریخی است. این افزایش در شرایطی رخ داده که قیمت جهانی نفت تحت تأثیر بحران‌های ژئوپلیتیکی، از جمله درگیری نظامی ایران و اسرائیل روندی نوسانی دارد. آمریکا با تکیه بر فناوری پیشرفته حفاری و بهره‌گیری از منابع شیل، به‌ویژه در حوزه‌های پرمیان و باکن، موفق شده سهم خود را در بازار جهانی حفظ کند و حتی افزایش دهد. با این حال نشانه‌هایی از کاهش فعالیت حفاری نیز مشاهده می‌شود. بر اساس داده‌های بیکر هیوز تعداد دکل‌های فعال حفاری در آمریکا به ۵۵۵ دستگاه رسیده که کمترین میزان از نوامبر ۲۰۲۱ تاکنون است. این در حالی است که هزینه‌های حفاری در حال افزایش بوده و شرکت‌ها تمایل بیشتری به تمرکز بر بازده سرمایه‌گذاری به جای افزایش تولید دارند. در مجموع هرچند ایالات متحده در کوتاه‌مدت نقش مهمی در تثبیت عرضه جهانی ایفا می‌کند، اما بسیاری از تحلیلگران معتقدند که تولید نفت آمریکا به نقطه اوج خود نزدیک شده و در نیمه دوم ۲۰۲۵ و سال ۲۰۲۶ روندی کاهشی در پیش خواهد گرفت، مگر آن که قیمت نفت در سطوح بالای ۷۰ دلار تثبیت شده یا تحولات ژئوپلیتیکی تقاضای بازار را به‌طور پایداری افزایش دهند. در عین حال ذخایر تجاری نفت آمریکا با رشد حدود ۳.۵ میلیون بشکه‌ای همراه بود، که بخشی از نگرانی‌ها درباره عرضه را کاهش داد. همچنین ظرفیت ذخیره اضافی کشورهای عضو اوپک پلاس، به‌ویژه عربستان سعودی و امارات، در صورت نیاز می‌تواند وارد بازار شود و از افزایش افسارگسیخته قیمت‌ها جلوگیری کند.

➤ تهدیدات تعرفه‌ای جدید از سوی ایالات متحده

در هفته منتهی به ۱۴ ژوئن ۲۰۲۵ بازار جهانی نفت تحت تأثیر مستقیم تهدیدات تعرفه‌ای جدید از سوی ایالات متحده نیز قرار گرفت. این تهدیدات بخشی از راهبرد دولت آمریکا برای مقابله با عدم توازن‌های تجاری و فشار بر رقبای و شرکای ژئوپلیتیکی نظیر چین و برخی تولیدکنندگان خاورمیانه‌ای به‌ویژه ایران عنوان شد. ایالات متحده در این بازه زمانی تهدید به اعمال تعرفه‌های جدید بر واردات برخی کالاهای صنعتی و انرژی‌بر از کشورهایی کرد که به‌زعم واشنگتن از یارانه‌های غیرمنصفانه استفاده می‌کنند یا در توسعه صنایع حساس نقش دارند. این اقدام باعث نگرانی سرمایه‌گذاران از بروز جنگ تجاری جدید شد، موضوعی که می‌تواند به کاهش تقاضای جهانی برای انرژی به‌ویژه نفت خام منجر شود. واکنش بازار نفت به این تهدیدات با ثبات نسبی اما نوسان‌پذیری بالا همراه بود. قیمت نفت در روز ۱۲ ژوئن تقریباً ثابت ماند، اما تحلیل‌گران هشدار دادند که در صورت عملی شدن این تعرفه‌ها شاهد افت قیمت خواهیم بود. چرا که تعرفه‌ها می‌توانند رشد اقتصادی جهانی را محدود کنند و در نتیجه مصرف انرژی در بخش‌های کلیدی همچون حمل‌ونقل، صنعت، و پتروشیمی

را کاهش دهند. این نگرانی‌ها در کنار تنش‌های ژئوپلیتیکی با ایران، موجب سردرگمی معامله‌گران و نوسانات متضاد در بازار شد. به‌ویژه آن‌که نفت به‌شدت به اخبار سیاسی و اقتصادی واکنش نشان می‌دهد و تصمیم‌گیری در چنین فضایی برای فعالان بازار دشوارتر از همیشه است. تهدیدات تعرفه‌ای آمریکا اگرچه هنوز در مرحله گفتار سیاسی قرار دارند، به‌طور بالقوه یکی از عوامل فزاینده ریسک در بازار جهانی نفت محسوب می‌شوند. در صورت تشدید یا اجرایی شدن، این سیاست‌ها می‌توانند بر چشم‌انداز تقاضا سایه افکنده و فشار نزولی بر قیمت‌ها وارد کنند.

سناریوهای محتمل بازار جهانی نفت پس از حمله ۲۳ خرداد ۱۴۰۴ (۱۳ ژوئن ۲۰۲۵) اسرائیل به ایران

۱. تصویری فوری از وضعیت فعلی

بامداد ۲۳ خرداد ۱۴۰۴، حمله هوایی اسرائیل به تأسیسات نظامی و هسته‌ای و ترور مقامات بلندپایه و دانشمندان هسته‌ای ایران موجب جهش آبی بهای نفت برنت تا ۷۸٫۵ دلار (افزایش ۸ درصد) و سقوط هم‌زمان شاخص‌های سهام جهانی شد؛ واکنشی که از سال ۲۰۲۲ به بعد، سابقه نداشت.^۱ هنوز جریانی از نفت در تنگه هرمز مختل نشده است، اما بازار با بزرگ‌نمایی ریسک این گذرگاه که روزانه ۱۸ تا ۱۹ میلیون بشکه (نزدیک به یک سوم نفت دریایی جهان) عبور می‌دهد؛ قیمت و بیمه را بالا برده است.^۲ حق بیمه جنگی برای نفتکش‌های خلیج فارس در چند ساعت اول تا سه برابر رشد کرد و شماری از مالکان، کشتی‌ها را موقتاً از منطقه بیرون کشیده‌اند.^۳ بر پایه تازه‌ترین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی^۴، اوپک هنوز ۵٫۳ میلیون بشکه در روز ظرفیت مازاد تولید دارد که سپری موقتی برای بازار است، اما تنها در صورتی کارآیی دارد که تأسیسات عربستان سعودی و امارات عربی متحده سالم بماند.^۵ تصویر (۱) موقعیت ژئوپلیتیکی تنگه هرمز را در جهان نشان می‌دهد.

تصویر (۱): موقعیت تنگه هرمز در جهان

۲. منطق سناریونویسی

در شرایط پیچیده ژئوپلیتیکی نظیر حمله مستقیم به حاکمیت ملی، تصمیم‌سازی سریع اما عمیق برای حفظ ثبات اقتصادی و تأمین منافع استراتژیک، نیازمند استفاده از سناریوهایی مبتنی بر داده‌های چندمنبعی و تحلیل آینده‌نگر است. منطق تدوین این سناریوها، بر سه ستون اصلی علمی و تجربی استوار شده است:

^۱ reuters.com

^۲ dailysabah.com, ft.com

^۳ fxempire.com

^۴ IEA

^۵ reuters.com, iea.org

۲-۱. تطبیق با منابع برای اطمینان از صحت داده‌ها

- تطبیق میان رسانه‌ای^۱: تحلیل تطبیقی میان گزارش‌های فوری خبرگزاری‌های معتبر^۲ و نشریات تخصصی^۳ جهت شناسایی گفتمان غالب بازار.
- تطبیق میان نهادی^۴: بررسی و مقایسه یافته‌ها با داده‌ها و پیش‌بینی‌های رسمی از آژانس بین‌المللی انرژی برای ظرفیت تولید، صندوق بین‌المللی پول^۵ برای برآورد رشد اقتصاد جهانی، و اوپک برای واکنش‌های احتمالی صادرکنندگان.
- تطبیق میان زمانی^۶: بررسی نسبت‌های کنونی (قیمت، ریسک بیمه، و تردد نفتکش‌ها) نسبت به میانگین پنج‌ساله گذشته.

۲-۲. شناسایی و ترکیب پیشران‌ها و عدم قطعیت‌ها

دو ابرعدم قطعیت با بیشترین اثرگذاری عبارت‌اند از:

۱. شدت و قالب پاسخ نظامی ایران (از پاسخ نمادین تا مقابله تمام‌عیار)
  ۲. مدت و گستردگی اختلال در تردد تنگه هرمز (از عبور آزاد تا انسداد کامل)
- این دو عامل، پایه ساخت سناریوهای چهارگانه پیش‌رو در بخش سوم هستند.

۲-۳. استفاده از شاخص‌های هشدار^۷

برای فعال‌سازی به موقع سازوکار تصمیم‌گیری، براساس سه شاخص کلیدی هشدار در جدول (۲) عمل می‌شود.

¹ Cross-Media Validation

² Reuters .Financial Times .Bloomberg

³ Lloyd's List

⁴ Cross-Institutional Verification

⁵ IMF

⁶ Cross-Time Benchmarking

⁷ Tripwire Indicators

جدول (۲): شاخص‌های کلیدی

شماره	شاخص	سطح هشدار
۱	نرخ بیمه جنگی نفتکش‌های بزرگ با ظرفیت تقریباً ۲ میلیون بشکه ^{۲۱}	بیشتر از ۱٪ ارزش کشتی (تقریباً ۴۰۰,۰۰۰ دلار)
۲	تردد نفتکش‌ها از تنگه هرمز ^۳	کمتر از ۱۸ میلیون بشکه در روز
۳	پرمیوم آپشن نفت برنت ۱۰۰ دلار به‌ازای هربشکه ^۴	بیشتر از ۴۰٪ در بورس کالای شیکاگو ^۵ و بورس بین‌المللی معاملات انرژی ^۶

۲-۴. تلفیق داده‌های عددی با تحلیل‌های راهبردی

داده‌های کمی در تحلیل‌های راهبردی استفاده شده‌است تا تخمین دقیق‌تری از پیامدهای هر سناریو فراهم شود.

۳. سناریوها

۳-۱. «مسیر کنترل شده»

واکنش ایران محدود به یک حمله سایبری و توقیف نمادین نفتکش است؛ اسرائیل از هدف قراردادن زیرساخت نفتی صرف‌نظر می‌کند و تنگه باز می‌ماند. بازار برنت پس از جهش اولیه ظرف ده روز به محدوده ۷۲-۷۴ دلار برمی‌گردد؛ ظرفیت مازاد اوپک شکاف هیجانی را پُر می‌کند.^۷ کرایه نفتکش بزرگ با ظرفیت تقریباً ۲ میلیون بشکه، در مسیر خلیج فارس چین موقتاً از ۴۲ هزار به ۶۵ هزار دلار در روز می‌رسد، سپس نصف می‌شود.^۸ تورم دنیا فقط ۰٫۲ واحد درصد بالا می‌رود؛ سرمایه‌گذاران از طلا و دلار عقب می‌کشند. ناوگان‌های انتقال نفت خام ایران می‌تواند تا ۱٫۷ میلیون بشکه در روز نفت بفروشد. فشار ارزی محدود است زیرا بیمه جنگی همچنان زیر ۰٫۲ درصد ارزش کشتی می‌ماند.

^۱ VLCC (Very Large Crude Carrier)

^۲ Lloyd's List

^۳ Marine Traffic

^۴ ICE Futures

^۵ Chicago Mercantile Exchange

^۶ Intercontinental Exchange

^۷ ica.org

^۸ finance.yahoo.com

اقدامات راهبردی برای ایران

- اطمینان بخشی عمومی درباره سلامت خط لوله گوره جاسک.

۲-۳. «تعادل ناپایدار»

تهران دو پایگاه اسرائیلی در جولان را می زند؛ تل آویو تاسیسات صنعت نفت را با خسارت محدود هدف قرار می دهد. هرگز بسته نمی شود اما هر کشتی ۴۸ ساعت بازرسی می شود. قیمت نفت بین ۸۵ تا ۹۰ دلار نوسان می کند؛ حق بیمه جنگی به ۰.۴ درصد ارزش کشتی می رسد.^۱ شاخص سهام ۵۰۰ شرکت بزرگ بورسی آمریکا چهار درصد فرومی ریزد و دلار شاخص به ۱۰۸ واحد بالا می رود؛ فدرال رزرو کاهش نرخ بهره را به تعویق می افکند.^۲

اقدامات راهبردی برای ایران

- واردات دو میلیون بشکه نفت کوره از روسیه جهت ذخایر نیروگاهی؛
- راه اندازی سوآپ معکوس با روس نفت در دریای سیاه و تهاثر روپیه نفت با هند.

۳-۳. «تنگنای بحرانی»

نیروهای دولت ایران با مین گذاری هوشمند، ظرفیت عبور هرمز را ۴۰ درصد کاهش می دهند. واشنگتن، پاریس، و دهلی ائتلاف اسکورت تشکیل می دهند. برنت ۱۱۰ تا ۱۲۰ دلار؛ آمریکا ۳۰ میلیون بشکه از ذخایر راهبردی آزاد می کند.^۳ حق بیمه اضافی برای کشتی ها در مناطق پرتنش نظامی^۴ به یک درصد ارزش کشتی (حدود ۴۰۰ هزار دلار برای VLCC) می رسد.^۵ پیامد جهانی رشد تورم ۱.۳ pp طبق مدل های چارچوب تحلیلی و پیش بینی اقتصاد کلان و بازار انرژی^۶ (برای سنجش اثر شوک ها جنگ، تحریم یا اختلال عرضه بر رشد اقتصادی، تورم، مصرف انرژی و قیمت نفت) اتفاق می افتد. درآمد دلاری بالا می رود اما انتقال ارز با تأخیر صورت می گیرد.

¹ lloydslist.com

² reuters.com

³ lloydslist.com, reuters.com

⁴ War-risk

⁵ fxempire.com

⁶ IMF/IEA

اقدامات راهبردی برای ایران

- تعلیق طرح‌های عمرانی کم‌اولویت برای آزادسازی نقدینگی واردات؛
- تهاتر نفت با گندم روسیه و قزاقستان؛
- آمادگی قانونی برای مالیات بر عایدی سرمایه جهت جبران کسری بودجه.

۳-۴. «اشتعال منطقه‌ای»

اسرائیل عسلویه، خارک، و خط گوره‌جاسک را می‌زند؛ در صورت ادامه همکاری نظامی ایالات متحده با اسرائیل متقابلاً تأسیسات بقیق، عدید و ینبع را منهدم شده و تنگه هرمز بسته کامل می‌شود. عرضه جهانی ۷۰۵ میلیون بشکه (۸ درصد) حذف می‌شود. برنت ۱۳۵ تا ۱۵۵ دلار؛ تحلیل فایننشال تایمز جهش ۲۰ دلاری اضافه را در صورت تخریب خارک محتمل می‌داند.^۱ صندوق بین‌المللی پول رشد ۲۰۲۵ را دو درصد کاهش داده و شاخص قیمت غذا که توسط سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد (فائو) منتشر می‌شود، از رکورد ۱۸۷ واحد فراتر می‌رود.^۲ صادرات رسمی صفر؛ پالایشگاه‌های داخلی تا ۳۰ درصد افت تولید؛ نیاز فوری به «اقتصاد بدون نفت».

اقدامات راهبردی برای ایران

- تشکیل «اتاق جنگ اقتصادی» با حضور بانک مرکزی، نفت، صمت؛
- انتشار اوراق ارزی به پشتوانه طلا نزد خریداران چینی (۱۰ میلیارد دلار پیش‌پرداخت برای میدان آزادگان)؛
- اتصال اضطراری شبکه برق ایران-روسیه از مسیر ارمنستان (۳۰۰ مگاوات) برای پایداری صنایع زیرساختی.

^۱ ft.com

^۲ imf.org

۴. اولویت‌های تصمیم‌گیری (جمع‌بندی)

جدول (۳): اولویت‌های تصمیم‌گیری و جمع‌بندی

خط‌مشی غالب	ریسک اجتماعی	صادرات رسمی ایران (میلیون بشکه در روز)	میانگین قیمت نفت (دلار به‌ازای هر بشکه)	سناریو
دیپلماسی انرژی	کم	۱,۶	۷۳	مسیر کنترل‌شده
تنوع مشتری	متوسط	۱,۳	۸۷	تعادل ناپایدار
ذخایر راهبردی و تهاتر کالا	بالا	۰,۹	۱۱۵	تنگنای بحرانی
اقتصاد بدون نفت و ائتلاف شرقی	بسیار بالا	۰,۳	۱۴۵	اشتعال منطقه‌ای

۵. اقداماتی که باید همین امروز آغاز شود

۱. مرکز پایش برخط قیمت نفت، بیمه جنگی، و تردد سامانه موقعیت‌یابی لحظه‌ای کشتی‌ها برای پایش تردد نفتکش‌ها در تنگه هرمز و دیگر مسیرهای حساس دریایی با گزارش ۱۲ ساعته به شورای عالی امنیت ملی.

۲. اطمینان‌بخشی عمومی درباره سلامت زیرساخت‌ها و مسیر جایگزین جاسک برای جلوگیری از شایعات بازار ارز.

۳. پیش‌فروش اضطراری بخشی از نفت به چین و هند برای تثبیت ورودی ارزی در دو سناریوی نخست.

۴. طرح ذخایر راهبردی کالایی تحت مدیریت مشترک وزارت صمت برای سناریوهای سوم و چهارم.

نتیجه‌گیری: احتمال وقوع دو سناریوی نخست در افق دوازده‌ماهه محتمل‌تر است، اما خطای محاسباتی کوچک نظامی می‌تواند ظرف کمتر از سه روز سناریو «تنگنای بحرانی» را فعال کند. پنجره اقدامات پیشگیرانه هنوز باز است؛ لازم است تمام دستگاه‌ها مطابق بسته اقدام فوری حرکت و گزارش روزانه به شورای عالی امنیت ملی ارسال کنند.